

здійснюються конституційно визначені соціальні цілі держави та власне соціальні права; 2) порушення Конституції може виникнути лише у прикордонних випадках, коли виконання державної цілі чи захищеного права явно стає неможливим ні втручанням держави, ні її бездіяльністю. Така мінімальна вимога втілюється лише в одному конституційному критерії – порушенні іншого основного права.

Список використаних джерел

1. Рішення від 31 жовтня 1990 р. Про покарання капіталу. 23/1990 АВ. URL: https://hunconcourt.hu/uploads/sites/3/2017/11/uk_0023_1990.pdf.

2. Рішення 21 від 1990 року: 4 жовтня 1990 р. Про відшкодування відчуженого майна: «Справа про компенсацію I». URL: https://hunconcourt.hu/uploads/sites/3/2017/11/uk_0021_1990.pdf.

3. Рішення 48/1998 (XI. 23.) АВ. URL: https://hunconcourt.hu/uploads/sites/3/2017/11/uk_0048_1998.pdf.

4. ГУН-2000-3-007. URL: [http://www.codices.coe.int/NXT/gateway.dll/CODICES/precis/eng/eur/hun/hun-2000-3-007?fn=document-frameset.htm\\$f= шаблони 3,0 дол](http://www.codices.coe.int/NXT/gateway.dll/CODICES/precis/eng/eur/hun/hun-2000-3-007?fn=document-frameset.htm$f= шаблони 3,0 дол).

Крижна Валентина Володимирівна,
старший науковий співробітник наукової
лабораторії з проблем протидії злочинності
навчально-наукового інституту № 1
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, старший
науковий співробітник

РОЗШУК БЕЗВІСТИ ЗНИКЛИХ ОСІБ: ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД

Вищою соціальною цінністю в державі є визнання на конституційному рівні право людини на життя, здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека. Цей конституційний принцип зобов'язує державу, її органи і посадових осіб вживати всіх можливих заходів для розшуку особи, зниклої безвісти.

Стан збройного конфлікту обумовив актуальність оперативного реагування держави на зміні у суспільному бутті шляхом прийняття комплексних, невідкладних і безпрецедентних заходів воєнного, економічного, інформаційно-політичного і правового характеру з метою забезпечення в умовах воєнного стану прав людини.

В Україні порядок та суб'єкти розшуку осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, наразі передбачено відповідним спеціальним Законом України «Про правовий статус осіб, зниклих безвісти за

особливих обставин» [1]. З квітня 2022 року до складу органів, передбачених статтею 17 Закону «Про правовий статус осіб, зниклих безвісти за особливих обставин», які уповноважені здійснювати облік осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, віднесено: 1) Міністерство оборони України; 2) Міністерство охорони здоров'я України; 3) Державну міграційну службу України; 4) Державну пенітенціарну службу України; 5) Державну службу України з надзвичайних ситуацій; 6) Міністерство розвитку громад та територій України; 7) Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій; 8) Адміністрацію Державної прикордонної служби України; 9) Національну гвардію України; 10) Національну поліцію України; 11) Службу безпеки України; 12) органи прокуратури; 13) місцеві органи виконавчої влади [2].

До складу органів, які уповноважені на розшук осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, віднесено Національну поліцію України та органи, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність відповідно до ст. 5 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» – оперативні підрозділи: 1) Національної поліції України; 2) Державного бюро розслідувань; 3) Служби безпеки України; 4) Служби зовнішньої розвідки України; 5) Державної прикордонної служби України; 6) управління державної охорони; органів і установ виконання покарань та слідчих ізоляторів Державної кримінально-виконавчої служби України; 7) розвідувального органу Міністерства оборони України; 8) Національного антикорупційного бюро України; 9) Бюро економічної безпеки України [5]. Взаємодію окремих суб'єктів пошукової діяльності відносно безвісно зниклих осіб врегульовано Наказом від 03 травня 2012 року № 169/391 «Про взаємодію Служби безпеки України та Міністерства внутрішніх справ України в питанні розшуку осіб» [3].

Зазначимо, що в Україні законодавчо визначено досить широке коло суб'єктів, уповноважених здійснювати розшук осіб, зниклих безвісти за особливих обставин.

Аналізуючи досвід інших країн, варто зауважити, що у Федеративній Республіці Німеччині питаннями розшуку безвісти зниклих осіб займаються Міністерство внутрішніх справ Федеративної Республіки Німеччини та Служба пошуку Червоного Хреста Німеччини.

Відмітимо, що серед найбільших збройних конфліктів ХХ ст. визнається війна на Балканському півострові, внаслідок якої за оцінками міжнародних організацій зафіксовано 40 000 зниклих безвісти осіб через воєнні конфлікти – так звані «Югославські війни» у колишній Югославії.

Розшук зниклих безвісти осіб в Боснії і Герцеговині здійснює Інститут з питань зниклих безвісти. При цьому країною, яка найбільш

тісно співпрацює із зазначеним Інститутом з питань зниклих безвісти Боснії і Герцеговини є Республіка Хорватія, в якій питання розшуку зниклих безвісти осіб за особливих обставин (війни) є компетенцією Управління у справах затриманих і зниклих безвісти при Міністерстві у справах ветеранів Республіки Хорватія. Метою діяльності даного Міністерства є пошук полонених і зниклих безвісти з війни за незалежність (1991–1995 рр.), ексгумація та ідентифікація останків жертв війни.

В Республіці Хорватія прийнято низку законодавчих актів, таких як: Закон про права хорватських ветеранів Вітчизняної війни та членів їхніх сімей, Закон про захист військових і цивільних інвалідів війни, Закон про відповідальність Республіки Хорватія за шкоду, заподіяну членами хорватської армії та поліції під час виконання службових обов'язків під час Вітчизняної війни, який регулює відповідальність Республіки Хорватія за шкоду, заподіяну в цей період [4]. Також слід зазначити, що Республіка Хорватія здійснює тісну взаємодію з Міжнародною комісією з питань зниклих безвісти (англ. International Commission on Missing Persons – ICMP), в межах якої зусилля спрямовуються на ідентифікацію останків загиблих осіб, визначення ДНК осіб, які зникли безвісти внаслідок збройних конфліктів в країнах, які створені на території колишньої Югославії.

В Чорногорії повноваження щодо розшуку зниклих безвісти осіб за особливих умов має Чорногорська комісія з питань зниклих безвісти, Управління поліції Чорногорського центру судово-медичної експертизи за участю Міжнародної комісії з питань зниклих безвісти.

Досвід Республіки Косово також передбачає на території країни участь Міжнародної комісії з питань зниклих безвісти, функціонування якої зосереджується на забезпеченні застосування стандартів прозорості та прав людини під час визначення місцезнаходження зниклих безвісти осіб.

Статтею 5¹ Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» в Україні передбачено міжнародне співробітництво у сфері оперативно-розшукової діяльності, яке можливе між міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади, оперативними підрозділами перелічених вище державних органів та правоохоронними і спеціальними службами інших держав, міжнародними правоохоронними організаціями [5].

Тож в межах зазначеного міжнародного співробітництва, слід зауважити, що з часу повномасштабної збройної агресії з боку Російської Федерації в Україні також передбачається співпраця з Міжнародною комісією з питань зниклих безвісти.

На сьогодні в Україні існує позитивна динаміка врегулювання питань пов'язаних з зниклими безвісти. Законодавство України розвивається відповідно до норм міжнародного права, збалансовуючи систему понять та створення відповідних органів та процедур для пошуку зниклих безвісти в умовах ведення воєнних дій на території України.

Список використаних джерел

1. Про правовий статус осіб, зниклих безвісти за особливих обставин: Закон України від 12.07.2018 р. № 2505-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2505-19#Text>.

2. Про внесення змін до Закону України «Про правовий статус осіб, зниклих безвісти» та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення правового регулювання суспільних відносин, пов'язаних із набуттям статусу осіб, зниклих безвісти за особливих обставин» : За кон України від 14 квітня 2022 року № 2191-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2191-20#n5>.

3. Про взаємодію Служби безпеки України та Міністерства внутрішніх справ України в питанні розшуку осіб : Наказ Служби безпеки України та Міністерства внутрішніх справ України від 03 травня 2012 року № 169/391. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0804-12#Text>.

4. Preliminary Observations from the Official Visit to Croatia by the Special Rapporteur on the Promotion of Truth, Justice, Reparation and Guarantees of Non-Recurrence, Mr. Fabian Salvioli. URL: <https://www.ohchr.org/en/taxonomy/term/986?page=1>.

5. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18 лютого 1992 року № 2135-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#n20>.

Крилевич Роман Богданович,

начальник 5-го управління Департаменту
карного розшуку Національної поліції
України

РОЗШУКОВА РОБОТА В ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ: ПЕРСПЕКТИВА РОЗВИТКУ

Розшукова робота в Національній поліції України здійснюється для виявлення та притягнення до встановленої законом кримінальної відповідальності обвинувачених, підсудних та злочинців, які переховуються від слідства, суду та відбування покарання, встановлення безвісно зниклих громадян, інших осіб, розшук яких передбачений законодавством і підзаконними нормативно-правовими актами МВС України та НПУ.